

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0032 Oslo
postmottak@kud.dep.no

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0032 Oslo
postmottak@kd.dep.no

Oslo, 18. april 2012

Høringsuttalelse – to utredninger om språk- og litteraturpolitiske virkemidler

Norsk Bibliotekforening (NBF) er en partipolitisk uavhengig landssammenslutning som har til formål å fremme utviklingen av alle typer bibliotek. Foreningen er åpen for bibliotekfolk, forfattere, politikere og alle interesserte og har ca 3.100 medlemmer, hvorav ca 2.000 er personlige medlemmer.

Norsk Bibliotekforening har lest utredningene *Til bokas pris: Utredning av litteraturpolitiske virkemidler i Europa* og *Utredning om litteratur- og språkpolitiske virkemidler*. Vi refererer til rapportene som hhv *Til bokas pris* og *OE*.

NBF ønsker gjennom denne høringsuttalelsen særlig å peke på forhold som er av betydning for bibliotekene. Vi mener at bibliotekene som en desentralisert og gratis tjeneste til sluttbruker ikke blir gjenstand for analyse i rapporten, og vil påpeke noen mangler og feil i rapportene.

Tilgang til bredde og kvalitet

NBF imøteser tiltak som er med på å sikre bredde i norsk litteratur og tilgang til kvalitetslitteratur. Bibliotekene er sentrale formidlere av litteratur. De bidrar til å sikre tilgang for *alle* i landet, og må kunne tilby brukerne et stort og allsidig utvalg av kunnskapsbærende materiale og skjønnlitteratur av god kvalitet. På den annen side trenger bibliotekene best mulige økonomiske betingelser for kjøp av litteratur, lave priser og gode rabattordninger. NBF vil understreke betydningen av at bibliotekene sikres tilgang til å formidle litteratur formatuavhengig, både til fysiske og digitale titler.

Bibliotekene som virkemiddel

NBF etterlyser en analyse av bibliotekene som språk- og litteraturpolitisk virkemiddel. Vi mener at de økonomiske analysene i rapportene er snevre, med sterkt fokus på forlag og bokhandlere som formidlingsledd for litteratur. Vi merker oss eksempelvis at biblioteklov er gjennomgått som virkemiddel for Sverige og Danmark (Til bokas pris, s. 100), men ikke er med i virkelighetsbeskrivelse eller analyse av situasjonen i Norge. Et annet eksempel er figur 2-1: *Illustrasjon av bokbransjen/bokmarkedet* (OE, s. 10). Bibliotekene er ikke en sluttbruker, men en kanal for å nå sluttbrukerne. Innkjøpsordningene for litteratur realiseres ved at litteratur distribueres gjennom et desentralisert biblioteksystem. Bibliotekene som en strategisk viktig spredningskanal kommer dårlig fram i rapporten.

Vi mener at spesielt dette mandatpunktet ikke er utfyllende behandlet i rapportene: *d) spesielt se på virkemidler som har som mål å fremme bredde i skjønnlitteratur, og et litteraturtilbud på eget lands språk – også i faglitteraturen.*

Innkjøpsordninger

I analyser trekkes innkjøpsordningene fram som treffsikre og effektive (administrativt og økonomisk sett). (OE s. 75-77). NBF savner allikevel en helhetlig analyse av innkjøpsordningene, hvordan ordningen fungerer som litteraturpolitisk virkemiddel for å sikre formidling av bredde i norsk litteratur. Et eksempel på manglende forståelse for bibliotekfeltet er kommentaren om økning av antall innkjøpte eksemplarer (OE, s. 77) - basert på et anslag av trykkekostnad, uten å ta hensyn til en helhetlig økonomisk vurdering som inkluderer f.eks bibliotekvederlag.

Til kap 6.5 (OE, s. 100) om innkjøpsordning for faglitteratur er vi usikre på hvilke bokgrupper som tenkes omfattet av forslaget, og som ikke allerede kommer inn under dagens innkjøpsordning for sakprosa. Dersom det siktes til lærebøker, tror vi en innkjøpsordning vil virke lite treffsikkert i forhold til å påvirke utgivelser, som kanskje først og fremst påvirkes av lærestedenes undervisningsplaner. NBF kan ikke ta ytterligere stilling til forslaget som er skissert kort og lite utfyllende.

Bibliotekvederlag

I gjennomgangen av virkemidler i Sverige (OE, s. 24) omtales bibliotekvederlaget (Biblioteksersättningen), som "framheves som en av hjørnesteinene i litteraturpolitikken". I gjennomgangen av virkemidler i Danmark (OE, s. 27) omtaler bibliotektvederlagsordningen (Biblioteksafgiften), som "fremheves som det fremste litteraturpolitiske virkemiddelet".

NBF savner en behandling av ordningen med det norske bibliotekvederlaget, som overfladisk nevnes som et underpunkt av svenske virkemidler. Vi savner også en analyse av hvordan overgang til e-bøker vil påvirke innkjøpsordningen og bibliotekvederlaget.

Boklov

Boklov foreslås i rapportene som et virkemiddel for å sikre bredden i norsk litteratur. For NBF er det avgjørende at bredden i norsk litteratur sikres, og vi er enige i denne intensjonen bak forslaget om en boklov. NBF ser ikke at innføring av boklov vil ha en sterk direkte påvirkning på norske bibliotek dersom bokloven kun skal regulere pris og avtaler mellom produksjons- og distribusjonsledd i bokbransjen. Dersom en boklov erstatter bokavtalen, er det viktig for NBF at bibliotekrabatten ivaretas, bokavtalen gir i dag offentlige bibliotek inntil 20 % rabatt på bøker. En rabatt må gjelde uavhengig av format.

Dersom en boklov kan tenkes å regulere forhold som innkjøpsordning eller bibliotekvederlag, for litteratur uavhengig av format, vil NBF komme tilbake med en ny vurdering.

Med vennlig hilsen
Norsk Bibliotekforening

Ingeborg Rygh Hjorthen (sign.)
Leder

Hege Newth Nouri
Generalsekretær